

Yttrande över Samrådshandling LIS-plan 2019

Detta yttrande gäller det av Jokkmokks kommun föreslagna LIS-området Bujmesuolj nr 21, som ingår i vad som benämns i samrådshandlingen som Sjöområdet. Vi anser att Bujmesuolj inte bör pekas ut som LIS-område av Jokkmokks kommun. Vi ser två huvudskäl till varför det är olämpligt med nya byggnader och andra åtgärder i strandzonen på Bujmesuolj.

För det första hyser ön höga natur- och kulturvärden och det är även utpekat som värdekärna i ett planerat naturreservat. För det andra så skulle nybyggnationer och andra åtgärder i strandzonen på Bujmesuolj påtagligt försvåra eller rent av omöjliggöra för Tuorpon sameby att bedriva renskötsel i området. Vi ska i följande yttrande beskriva området närmare och utveckla dessa två huvudskäl.

Bakgrund till strandskydd

Strandskyddet syftar dels till att trygga allemansrättslig tillgång till stränder, dels att bevara livsmiljöer för växter och djur. Tack vare strandskyddet finns chans för alla att vistas vid stränder och ett livsutrymme för arter knutna till strandmiljöer. Strandskyddet är generellt och gäller oavsett vilka arter som finns i miljön och oavsett var i landet.

Strandskyddszonen sträcker sig 100 meter från strandkanten både upp på land och ut i vattnet förutom vissa undantag då den kan sträcka sig 300 meter. Inom strandskyddet är det till exempel förbjudet att uppföra nya byggnader eller sätta upp anordningar som hindrar allmänheten från att röra sig. Det är heller inte tillåtet att gräva eller utföra andra åtgärder som kan skada växt- eller djurliv.

Strandskyddet blev lagstadgat 1950 för att trygga allmänhetens tillgång till stränder och gällde enbart vissa utpekade områden. 1994 utvidgades strandskyddets syfte till också omfatta växt- och djurlivet vid stränder. Idag regleras strandskyddet av miljöbalken. Kommunerna är primärt ansvariga för att strandskyddet följs. I en del detaljplanerade områden kan strandskyddet vara borttaget. I vissa fall kan undantag/dispens ges från strandskyddets bestämmelser. I de flesta fall fattar kommunen beslut om dispens. Strandskyddets förbud mot nybyggnationer och åtgärder kan upphävas om det finns särskilda skäl *och* åtgärderna är förenliga med strandskyddets syften. I miljöbalken finns sex särskilda skäl för dispens angivna.

När strandskyddsreglerna ändrades 2009-2010 fick kommunerna ansvaret att peka ut särskilda områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) som ett tematiskt tillägg i kommunens översiktsplan. Ett område kan pekas ut som ett LIS-område av kommunen om det är lämpligt för utveckling av landsbygden och allmänhetens tillgång till stränder och livsvillkor för djur- och växtliv inte äventyras. Utöver de tidigare nämnda sex särskilda skäl så kan en åtgärd som bidrar till utvecklingen av landsbygden även ge dispens från strandskyddet. Jokkmokks kommun har 2014 utpekat ett antal LIS-områden i ett tematiskt tillägg till översiktsplanen.

De utpekade LIS-områdena ska fungera vägledande för kommunen. Ett område som pekas ut ska vara lämpligt för att utveckla landsbygden och ett upphävande av strandskyddet där får inte försämra allmänhetens tillgång till stränder eller väsentligt försämra livsvillkoren för djur- och växtlivet. Dessutom kan finnas andra skäl som kan göra det olämpligt att uppföra byggnader i området.

Beskrivning av området

Bujmesuolj är en ö i Pärlälvsdalen och är en del i ett för Europa unikt större sammanhängande gammelskogsområde. Ön Bujmesuolj ligger i södra delen av gammelskogsområdet Karatj-Råvvåive. Naturvårdsverket har föreslagit att hela området Karatj-Råvvåive ska bli naturreservat. Hösten 2018 nåddes en överenskommelse för de norra delarna av Karatj-Råvvåive mellan Naturvårdsverket, Länsstyrelsen och skogsförvaltaren Jokkmokks allmänning. För den södra delen av Karatj-Råvvåive, i vilken Bujmesuolj ingår, pågår just nu en process kring vilken eller vilka skyddsformer som ska gälla. Arbetet är just nu i en inledande fas där Skogsstyrelsen ska göra fältarbete och utreda om en ekopark kan bli aktuell. Vår förhoppning är att området införlivas i det nybildade naturreservatet Karatj-Råvvåive.

Ön angränsar i väster till Pärlälvens fjällurskogsreservat. Pärlälvens fjällurskog hör till den fjällnära regionens mest skyddsvärda skogsområden. Tillsammans bildar Pärlälvens fjällurskog, Karatj-Råvvåive och Rakalvisområdet öster om Karatj-Råvvåive en korridor av sammanhängande gammelskog som sträcker sig från Norges gräns ända ner mot Jokkmokks samhälle. Denna typ av sammanhängande gammelskogsområden saknar motsvarighet i Europa. Dessa områden i nordvästra Sverige vid gränsen till fjällen är av betydelse ur flera hänseenden. Skogens livsmiljöer har försvunnit i rask takt de senaste 100 åren i och med den omfattande förvandling av skogslandskapet som det moderna skogsbruket med trakthyggesbruk inneburit. Av de arter som bedömdes som nära hotade eller hotade i Rödlistan 2015 var mer än hälften (52 %) knutna till skogen.

Ön Bujmesuolj är ett område opåverkat av modernt skogsbruk och hyser som sådant höga naturvärden. I skogen finns även rikligt med kulturspår som samiska barktäkter och stubbar från lavtäkt. Området är utpekat som värdekärna av länsstyrelsen vilket innebär att området utifrån både bestånds-, struktur- och artdata bedöms ha stor betydelse för rödlistade arter, signalarter och andra skyddsvärda arter.

Sammanhängande gammelskogar är av avgörande betydelse för renskötseln. Bujmesuolj är en del av ett större område med mycket goda betesmarker. Områdets lavrika barrskogar och torra hedar klassas som mycket gott vinterbete. Bujmesuolj tillhör Tuorpon samebys renbetesmarker. I västra änden av ön, i direkt anslutning till det föreslagna LIS-området har samebyn en beteshage. Hela ön används till rastbete när samebyn inte anser det nödvändigt att använda beteshagen. Området är redovisat i renbruksplanen som trivselland vilket innebär att det är ett

naturligt uppsamlingsområde. På södra delen av ön passerar en huvudflyttled för Tuorpon sameby och på norra delen passerar en annan flyttled. Dessa två flyttleder binder ihop samebyns betesområden. I närheten av ön ligger dessutom ett kärnområde som är klassat som riksintresse för rennäringen.

På ön Bujmesuoloi finns också flera dokumenterade fornlämningar. I närheten av ön ligger Vägvisarholmen där en björngrav finns som undersöktes arkeologiskt 1986. I graven fanns spår av björnben från 800-talet till 1800-talet.

Motivering

2014 utpekade Jokkmokks kommun fem LIS-områden för stränder vid Karatssjöns östra del. Vi anser det högst olämpligt att peka ut ytterligare ett LIS-område i Karatssjön. Vi ser två huvudskäl till varför det är olämpligt med nya byggnader och andra åtgärder i strandzonen på Bujmesuoloi.

För det första hyser ön höga natur- och kulturvärden och är föreslaget som naturreservat. Ön är utpekad som värdekärna i det planerade naturreservatet. I dagsläget pågår förhandlingar med Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen om vilka skyddsformer som ska gälla. Vi anser att öns natur- och kulturvärden behöver ett långsiktigt och formellt skydd vilket inte är förenligt med att upphäva strandskyddet i området. Att peka ut ön som LIS-område i dagsläget vore att föregå Skogsstyrelsens och Naturvårdsverkets pågående utredning vilket vi anser högst olämpligt.

För det andra så motsätter sig Tuorpon sameby att Bujmesuoloi pekas ut som LIS-område eftersom det påtagligt skulle försvåra eller rent av omöjliggöra för Tuorpon sameby att bedriva renskötsel i området. Ön Bujmesuoloi är omsluten av två flyttleder som binder ihop samebyns renbetesmarker. I rennärlingslagen, 23 §, framgår att sameby har rätt att flytta byns renar mellan skilda delar av byns betesområde. Denna rätt ingår i renskötselrätten, vilken är grundlagsskyddad. I miljöbalken 3 kap 5 § framgår att i områden som är av riksintresse för rennäringen får intrång inte ske om detta påtagligt försvårar rennäringens bedrivande. Av kommentaren till miljöbalken 3 kap 5 § framgår att vid bedömningen av vilka områden som skall anses vara av riksintresse skall särskilt beaktas näringens behov av sammanhängande betesområden och tillgång till alternativa betesområden inom de olika årstidsmarkerna samt alternativa flyttningsleder.

Ida Jansson, kretsordförande
Naturskyddsföreningen i Jokkmokk

Linda Ellegaard Nordström
Daniel Rutschman
Föreningen Skydda Skogen